

Program trodnevnog trening kursa

PRVI DAN

09:00 - 09:15

Registracija učesnika

Predstavljanje učesnika i predavača

Upoznavanje sa sadržajem, ciljevima i načinom rada na kursu

Šta su očekivanja učesnika?

Uvodno predavanje

- tehnički zahtevi standarda SRPS ISO/IEC 17025
- pregled najvažnijih propisa i standarda u našoj, svetskoj i EU praksi, koji uređuju ovu oblast

Termini i definicije (koji se odnose na sledljivost, mernu nesigurnost i validaciju)

- metrološki termini i definicije

Proces ispitivanja (merenja) i osnovni elementi ovog procesa

Kafe pauza

10.30 – 10.45

Proces ispitivanja (merenja) i osnovni elementi ovog procesa - nastavak

- uzorkovanje u procesu merenja

Vežba 1 – Elementi procesa merenja

Sledljivost i SI jedinice

- sledljivost i etaloniranje - zašto su neophodni
- ključni elementi sledljivosti (lanac sledljivosti-hijerarhija etaloniranja, merna nesigurnost, dokumentacija, SI jedinice, ponovno etaloniranje i interval)
- nivoi u lancu sledljivosti (međunarodni, nacionalni, akreditovane laboratorije, "in house" etaloniranje)
- etaloni i referentni materijali

R u č a k

13:00 - 14:00

Sledljivost i SI jedinice - nastavak

- za koju mernu opremu je neophodno obezbeđenje sledljivosti?
- načini uspostavljanja sledljivosti i dokaz o sledljivosti (gde obaviti etaloniranje)
- planovi etaloniranja

Vežba 2 – Izrada plana i programa etloniranja opreme

Kafe pauza

15:00 - 15:15

Statističke osnove (t-test, F-test, analiza varijansi, linearna regresija)

Vežba 3 – Izračunavanje srednje vrednosti i standardne devijacije

16:30 - 17:00

Rekapitulacija i diskusija

Program trodnevnog trening kursa

DRUGI DAN

09:00 - 09:15

Rezime predhodnog dana trening kursa

Vežba - Predkursna vežba

Rezultat merenja i merna nesigurnost - prvi deo

- šta je merna nesigurnost, zašto i kada je važna, kada je potrebna ili nije potrebna njena procena (razumevanje pojma merne nesigurnosti)

Vežba 4 – Uslovi za prikazivanje merne nesigurnosti u izveštajima

Rezultat merenja i merna nesigurnost - drugi deo

- nesigurnost nasuprot greške merenja (razlika između klasičnog i novog pristupa rezultatu merenja)
- glavni izvori nesigurnosti
- kako upravljati mernom nesigurnošću, odnosno kako je držati pod kontrolom

Vežba 5 – Veličine u procesu merenja koje utiču na mernu nesigurnost

10.30 – 10.45

Kafe pauza

Ključni koraci u procenjivanju merne nesigurnosti - prvi deo

- koncept (filozofija) na kome se bazira GUM metoda
- modelovanje merenja (mernog procesa), matematičko izražavanje mernog procesa, odnosa između izlazne i ulaznih veličina

Vežba 6 – Doprinost ukupnoj nesigurnosti merenja

Ključni koraci u procenjivanju merne nesigurnosti - drugi deo

- vrste nesigurnosti (standardna, procena tipa A, procena tipa B, kombinovana, proširena)

13:00 - 14:00

R u č a k

Ključni koraci u procenjivanju merne nesigurnosti – treći deo

- korisne raspodele i njihova primena
- primeri direktnog i indirektnog merenja

Vežba 7 – Izračunavanje standardne merne nesigurnosti

15:00 - 15:15

Kafe pauza

Ključni koraci u procenjivanju merne nesigurnosti - treći deo

- razvoj budžeta merne nesigurnosti

Sumarna procedura za procenu merne nesigurnosti

Uloga merne nesigurnosti pri oceni usaglašenosti sa zahtevima (dokument ILAC G8), klasičan i novi pristup

Vežba 8 – Budžet merne nesigurnosti

Merna nesigurnost uzorkovanja

- izvori grešaka
- procena nesigurnosti
- principi obezbeđenja kvalitet kod uzorkovanja

Vežba 9 – Izračunavanje merne nesigurnosti uzorkovanja

16:30 - 17:00

Rekapitulacija i pitanja

Program trodnevnog trening kursa

TREĆI DAN

09:00 - 09:15

Rezime predhodnog dana trening kursa

Validacija metode merenja

- uvod u koncept validacije metode (šta je metod validacije, zašto je i kada je validacija neophodna, koje se metode validuju, ...)
- parametri značajni za postupak validacije: radni opseg, ponovljivost, pomenost, selektivnost, linearnost, granice detekcije, ...)

V e ž b a 10 – Uslovi za validaciju

10.30 – 10.45

Kafe pauza

Protokol za validaciju metode

- kako validovati metodu
- ko sprovodi postupak validacije
- postupak i sredstva validacije
- dokumentovanost validovane metode

V e ž b a 11 – Plan validacije

Upotreba podataka iz validacije za procenu merne nesigurnosti

Ispitivanje osposobljenosti/međulaboratorijska poređenja (PT/ILC)

- ciljevi međulaboratorijskog poređenja
- uobičajene šeme
- kriterijumi za učešće i za performanse
- Planiranje ILC (utvrđivanje homogenosti i stabilnosti uzoraka/predmeta ispitivanja)

13:00 - 14:00

V e ž b a 12 – Utvrđivanje homogenosti i stabilnosti uzoraka/predmeta ispitivanja

R u č a k

Ispitivanje osposobljenosti/međulaboratorijska poređenja (PT/ILC)- nastavak

- izvođenje PT/ILC
- razmatranje rezultata u pogledu doslednosti izuzimajućih i rasutih vrednosti
- procena rezultata ispitivanja osposobljenosti

15:00 - 15:15

V e ž b a 13 – Obrada rezultata međulaboratorijskog poređenja

Kafe pauza

Procena merne nesigurnosti – alternativni pristup

- razlozi i uslovi za primenu alternativnog pristupa proceni merne nesigurnosti
- četiri pristupa proceni mernoj nesigurnosti i njihovo poređenje
- mogući izvori podataka za procenu merne nesigurnosti
- korišćenje PT podataka za procenu merne nesigurnosti
- Nordtest postupak za procenu merne nesigurnosti

V e ž b a 13 – Procena merne nesigurnosti primenom alternativne merode-Nordtest

16:30 - 17:00

Rekapitulacija i pitanja

Podela diploma - Završna reč